Suomen velalliset ry
Pl 102
01201 Vantaa
suomenvelalliset.toimisto@gmail.com

Suomen velalliset ry on valtakunnallinen velallisten vertaistukiyhdistys, joka toimii pääasiassa some-ympäristössä. Yhdistyksessä on nykyisellään yli 1000 jäsentä ja sen aktiiviseen rinnakkaistukiryhmään kuuluu noin 20.000 jäsentä.

- - -

Pyydetty lausunto hallituksen esityksestä HE 251/2022 vp eduskunnalle laiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi yrityksen saneerauksesta annettua lakia, yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia, konkurssilakia, oikeudenkäymiskaarta sekä konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettua lakia.

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla edistettäisiin yritysten pääsyä joutuisaan ja kustannuksiltaan kohtuulliseen saneerausmenettelyyn. Saneerausmenettelyä sujuvoitettaisiin ja yksinkertaistettaisiin menettelyyn liittyviä vaiheita karsimalla ja keventämällä. Mahdollisuutta vahvistaa saneerausohjelma nopeasti eli kaikkia saneerausmenettelyyn tavanomaisesti liittyviä menettelyvaiheita läpi käymättä helpotettaisiin. Velallisen oikeutta irtisanoa sopimuksia saneerauksen mahdollistamiseksi laajennettaisiin ja eräitä käytännössä ilmenneitä epäkohtia korjattaisiin.

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla ehkäistäisiin myös saneerausmenettelyyn liittyviä väärinkäytöksiä. Samanaikaisten yrityssaneeraus- ja konkurssihakemusten sekä peräkkäisten yrityssaneeraus-hakemusten käsittelyä tehostettaisiin ja velallisen avustajaa ja asiamiestä koskevia säännöksiä tarkistettaisiin.

Työtyhmä on aivan oikein painottanut, että yrityksen maksukyvyn palauttavan menettelyn onnistumisen kannalta on olennaista, että menettelyyn hakeudutaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun on selvinnyt yritystoiminnan jatkamisen edellyttävän järjestelyä.

Suomen velalliset ry on perehtynyt ehdotukseen ja toteaa, että lakien valmistelutyöryhmän loppumietinnöstä voi antaa erittäin myönteisen palautteen. Saneerausmenettelyn yksinkertaistamista, velallisten saneerausmahdollisuuksien parantamista ja saneerausmenettelyyn liittyvien väärinkäytösten ehkäisemistä koskevat uudistustyön tavoitteet ovat hyvin perusteltuja. Loppumietinnössä ehdotettuja keinoja uudistustyölle asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi voi pitää pääosin perusteellisesti valmisteltuina.

Työryhmän loppumietinnössä tehdyt esitykset ovat oikeansuuntaisia ja kannatettavia. Muutosesitykset ovat tasapainoisia ja huolella punnittuja, sillä ne ottavat asianmukaisesti huomioon sekä velallisen että velkojan edut.

Työryhmän nyt esittämät ja eduskunnan jo aiemmin käsittelemät muutosehdotukset helpottavat pk-yritysten mahdollisuutta päästä yritys-saneeraukseen ja velkajärjestelyyn.

Suomen velalliset ry pitää samanaikaisesti vireillä olevien hakemusten käsittelyyn ehdotettua muutosta erittäin kannatettavana. Voimassa oleva laki ei estä konkurssiasian rinnakkaista käsittelyä ratkaisukypsäksi saakka, mutta nimenomainen sääntely ei jättäisi tulkinnan varaa ja olisi näin ollen parempi vaihtoehto.

Suomen velalliset ry kannattaa nyt esitettyjä muutoksia, mutta suosittaa kuitenkin koko yrityssaneerauslain kokonaisvaltaista uudistamista.

Yhdistys toteaa, että nyt esitettyjen tarpeellisten uudistusten toteuttamisesta huolimatta yrityssaneerauslainsäädäntöön jää edelleen kehittämisen varaa. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että kaikkiin työryhmän loppumietinnössä tunnistettuihin ongelmakohtiin ei ole löydetty sopivia lainsäädännöllisiä ratkaisuja, ja kaikkein pienimpien yritysten näkökulmasta yrityssaneerausta voidaan uudistusten jälkeenkin pitää raskaana ja kalliina menettelynä.

Vaikka lakiehdotus on huolellisesti pohdittu ja valmisteltu, siihen on jäänyt joitakin käytännössä esiintyviä ongelmia, jotka yhdistys haluaa ottaa esille.

Selvittäjän toimista ja sopimuksista

Lain yrityksen saneerauksesta mukaisesti tulisi yritystoiminta saada jatkamiskelpoiseksi ja tervehdyttää elinkeinotoimintaa yrityssaneerauksen kautta.

Erinäisten selvittäjien, lain erilaisten tulkintojen ja käräjäoikeuksien ajanpuutteen vuoksi ei kuitenkaan velvoiteta velkojia toimimaan lain mukaisesti eikä saneerausohjelman mukaisten velkojien toimintojen toteutumista seuraamaan ei ole asetettu suoraan valvovaa viranomaista.

Velallisen oikeutta irtisanoa sopimuksia saneerauksen mahdollistamiseksi ehdotuksessa laajennettaisiin ja eräitä käytännössä ilmenneitä epäkohtia korjattaisiin. Velallisen osapuolen sopimusten irtisanomisesta ja korvausvelvollisuudesta lakiehdotuksessa säädetään tarkasti. Ehdotukseen ei kuitenkaan ole kirjattu velkojaosapuolen velvollisuudesta säilyttää liiketoiminnan turvaamiseksi tarvittavat, liiketoiminnalle elintärkeät perussopimukset.

Esimerkiksi yrityssaneeraushakemuksen jälkeen mm. pankit, puhelin- ja sähköyhtiöt sekä Posti saattavat irtisanoa sopimuksia, jotka ovat tärkeä osa yrityksen toimintaa ja vaikka niille maksettavat suoritukset on otettu huomioon yrityssaneerausohjelmassa.

Tätä lainkohtaa ei valvo käytännössä käräjäoikeus tai selvittäjä, vaikka 3 luvun 14 e §:n mukaisesti ei velkoja saa irtisanoa tai purkaa sopimusta yksipuolisesti sillä perusteella, että yrityssaneerausta on haettu tai yrityssaneerausmenettely on aloitettu, joten tällainen toimi olisi lain mukaan pätemätön.

Näitä yrityssaneerauksen toteutumista vaarantavia toimia ja sopimusten purkuja silti tehdään, ja pk-yrittäjällä ei välttämättä ole osaamista tai laintuntemusta tuoda asiaa esille esim. ennen käräjäoikeuden päästöstä saneerausohjelman aloittamisesta. Mikäli selvittäjä ei huolehdi ja valvo velkojien toimia tämän lainkohdan noudattamisessa hakijan puolesta yrityssaneerauksen alkaessa, hakijan on itse vaikea selvittää auttavaa viranomaistahoa niukan hakemusajan puitteissa.

Selvittäjän vapauttaminen tai vaihtaminen tulisi mahdollistaa edellä mainittujen virheiden perusteella niin, että sitä voisi esittää painavista syistä myös velallinen. Nykyisin velallisen tekemä selvittäjän vapauttaminen toimestaan 11 luvun 86 §:n mukaisesti esim. isojen, lisävelkaantumista aiheuttavien virheiden vuoksi ei ole mahdollista.

Selvittäjän tiedottamisvelvollisuus velkojatoimikunnalle tai velkojille ja velalliselle havainnoistaan ja toimenpiteistään sekä neuvotteluvelvollisuus velkojatahojen kanssa ennen merkittävien päätösten tekemistä on tärkeää kirjata lakiin. Selvittäjän yhteistyö ja neuvottelut velkojien kanssa ovat usein edistäneet myös saneerausohjelman hyväksymismahdollisuuksia nopeutetussa menettelyssä.

Panttitakausvelat muissa yritysmuodoissa kuin toiminimiyrittäjä/ yksityinen yrittäjä

Yritysmuodosta riippuen voidaan yrityssaneerauslain turvin siirtää panttivelat ilman leikkausosaa henkilökohtaisesti maksettavaksi. Näiden velkojen lyhennyserää ei kuitenkaan oteta huomioon eikä laki suoraan määrää myös yksityistä velkajärjestelyä valmisteltavaksi. Panttivelkojen maksuohjelmaa ei myöskään lisätä kokonaisuudessaan saneerausohjelmaan, vaikka sillä on suora vaikutus velallisen asemaan.

Saneerausohjelman mukaisesti voidaan leikata yrittäjän omaa tuloa, joka täten asettaa yrittäjän heikkoon asemaan taloudellisesti, jos panttivelka on tullut maksettavaksi niin ettei ole tehty täydellistä selvitystä saneerausmenettelyn vaikutuksesta yrittäjän tuloon.

Velkojen edelleen myynti

Yrityssaneerauslain muutosehdotuksessa ei ole lainkaan otettu kantaa saneerausohjelman aikana mahdollisesti tapahtuvaan velkojen myyntiin. Velkojen myynti ei ole lain vastaista, mutta ymmärrettävästi se sekoittaa käräjäoikeuden päätöksen saneerausohjelmasta, jossa jokainen velka ja velkoja on yksityiskohtaisesti eritelty.

Siksi olisi tärkeää ja perusteltua, että laissa olisi myös selkeä ohje menettelytavoista silloin, kun velkoja syystä tai toisesta vaihtuu kesken saneerausohjelman. Lakia tulee selkeyttää varsinkin panttivelkojen, velkojien sallittavien toimien ja selvittäjän tehtävien osalta.

Yritysten määrä; Patentti- ja rekisterihallitus 2.1.2023

Osakeyhtiö 274 965
Yksityinen elinkeinonharjoittaja 248 118
Kommandiittiyhtiö 91 568
Avoin yhtiö 7 718
Osuuskunta 3 353

Linkki: https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html

Kuten prh:n yllä olevista lukemista käy ilmi, valtaosassa suomalaisten yritysten/ yhteisöjen yhtiömuodoissa on yrittäjä henkilökohtaisesti vastuussa yrityksensä veloista.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Yllä olevan yhtiömuotojakauman perusteella valtaosa Suomen velallisyrityksistä kuuluisi yksityishenkilön velkajärjestelyn piiriin ja siihen niitä olisikin ohjattava mm. kustannussyistä.

Yksityishenkilön velkajärjestelyn uudistuksessa (velkajärjestelylain muutokset ovat tulleet voimaan 1.7.2022 / laki 389/2022, HE 238/2021 vp) helpotettiin pienyrittäjien pääsyä velkajärjestelyyn. Se on muita maksukyvyttömyysjärjestelyitä edullisempi vaihtoehto pienyrittäjälle ja sitä toivottavasti hyödynnetään jatkossa enemmän.

Velkajärjestelylain muutoksen perusteella suurimmalla osalla yksityisistä elinkeinon- ja ammatinharjoittajista on nykyään mahdollisuus hakea velkajärjestelyä lopettamatta yritystoimintaansa, mutta täysimääräisesti samaa mahdollisuutta ei ole esimerkiksi yhden henkilön osakeyhtiöillä (Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä, 7 luku 48§). Näin ollen vallitseva tilanne on erityisesti pienyhtiöiden näkökulmasta katsottuna yhäkin epätasa-arvoinen.

Soveltamiskriteeriä laajennettiin siten, että se kattaa jatkossa omaan tekemiseen perustuvan elinkeinotoiminnan lisäksi myös enintään kaksi ulkopuolista työntekijää työllistävän toiminnan. Tämä uudistus lisää aikaisemmin saneerausmenettelyyn hakeutuneiden pienimpien toiminimiyrittäjien mahdollisuuksia päästä velkajärjestelyyn ja nauttimaan talous- ja velkaneuvonnan tarjoamasta palvelusta.

Velkajärjestely on prosessina saneerausta kevyempi ja huomattavasti edullisempi. Käytännössä yrityssaneerauksen piiriin hakeutuu tällä hetkellä elinkeinonharjoittajia, jotka voisivat hakea velkajärjestelyä. Lainsäädännön kautta tulisi varmistaa, että elinkeinonharjoittajat ohjautuisivat velkajärjestelyn piiriin yrityssaneerauksen sijasta. Näin ollen voitaisiin harkita, olisiko syytä velkajärjestelyyn oikeutettujen elinkeinonharjoittajien pääsyä yrityssaneeraukseen rajoittaa.

Early Warning

Suomen velalliset ry katsoo, että Early Warning -toiminnalle on varmistettava riittävät toimintaedellytykset ja resurssit. Palvelu pitää myös laajentaa valtakunnalliseksi, ja siten vakiinnutettava saneerausasioihin samanlainen viranomaisavusteinen hakumenettely kuin yksityishenkilön velkajärjestelyssä on jo toteutettu. Talous- ja velkaneuvojat tekevät enenevässä määrin myös maksuohjelmia, mikä on velalliselle kustannustehokasta.

Kun Early Warning -palvelu on saatu tuottamaan asianmukaisia, luotettavia lausuntoja elinkeinonharjoittajan velkajärjestelyä varten, on maksuttomien, tilintarkastajan selvityksen korvaavien lausuntojen antaminen laajennettavissa koskemaan myös mikro- ja pk-yrityksiä, joilla ei ole tilintarkastusvelvollisuutta.

On siis tärkeää edelleen lisätä yrittäjien tietoisuutta käytettävissä olevista avustajatahoista ja keinoista, joilla pyritään tarttumaan ja ehkäisemään varhaisessa vaiheessa yritysten talous- ja maksuvaikeuksia. Suomessa käytettävissä olevat Yrittäjien talousavun verkosto ja Early Warning -palvelu ovat avainasemassa niin viestinnässä kuin käytännön toiminnassa.

Yleistä

Suomen velalliset ry kiittää mahdollisuudesta lausua tästä yhdistyksen ja sen vertaistukiryhmän jäseniä koskevasta asiasta.

Vantaalla, 15. tammikuuta 2023

Suomen velalliset ry

Jari Kaikkonen	Mirja Wasenius
puheenjohtaja	sihteeri